

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนบ้านคลองแขงวิทยา อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. แผนการสอนวิชาจริยศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 7 แผน แผนละ 6 คาบ คาบละ 20 นาที ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น
2. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม
3. แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในแต่ละประเภท ดังนี้

1. การสร้างแผนการสอนวิชาจริยศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแผนการสอนและเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนทฤษฎีหลักการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

1.2 วิเคราะห์จุดประสงค์ของหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชาจรรยาวิชาศึกษาในกลุ่มสร้างเสริม
ลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.3 นำจุดประสงค์ของหลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชาที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่ใช้
สอน 7 เรื่อง มาสร้างเป็นแผนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เรื่องละ 1 แผน รวม 7 แผน
การสอน โดยใช้เวลาสอนแผนละ 6 คาบ ๆ ละ 20 นาที รวมระยะเวลาในการสอน 42 คาบ โดยมี
รูปแบบ ดังนี้

แผนการสอนวิชา	ชั้นประถมศึกษาปีที่
เรื่อง.....	เวลา คาบ
จุดประสงค์การเรียนรู้	
เนื้อหา.....	
กิจกรรมการเรียนการสอน	
1. ขั้นนำ.....	
2. ขั้นกิจกรรม (ผู้วิจัยนำรูปแบบกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เช่น เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น มาปรับสร้างเป็นกิจกรรมตามเนื้อหาของคุณธรรมด้านต่าง ๆ โดยจัดให้เหมาะสมกับระดับอายุ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียน ตลอดจนความน่าสนใจของกิจกรรม เป็นต้น)	
3. ขั้นอภิปราย วิเคราะห์.....	
4. ขั้นสรุป และประยุกต์ใช้.....	
สื่อการเรียนรู้.....	
การประเมินผล.....	

1.4 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อ
ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเวลา การจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนและการวัดผลประเมินผล เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม โดยมีสาระของการ
ปรับปรุงแก้ไขโดยสังเขป ดังนี้

แผนการสอนที่ 1 เรื่อง ความมีระเบียบวินัย ปรับปรุง แก้ไข การใช้ภาษาในความ
คิดรวบยอด กิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ประเด็นอภิปรายใน ขั้นอภิปราย /
วิเคราะห์ และการใช้สื่อรูปภาพประกอบให้เหมาะสม เพิ่มเติมแบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน

แผนการสอนที่ 2 เรื่อง ความขยันหมั่นเพียร ปรับปรุง แก้ไข การใช้ภาษาในความ
คิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ให้ถูกต้อง เหมาะสม เพิ่มเติมแบบบันทึกพฤติกรรมของ
นักเรียน

แผนการสอนที่ 3 เรื่อง การให้ความร่วมมือ ปรับปรุง แก้ไขจุดประสงค์การเรียนรู้
กิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นนำ ประเด็นการอภิปรายกลุ่มในขั้นอภิปราย วิเคราะห์ และขั้นสรุป
และประยุกต์ใช้ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถตรวจสอบ การนำเอาผลการเรียนรู้ไปปรับใช้เป็นแนวทาง
การปฏิบัติงานของนักเรียนในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม และเพิ่มเติมแบบบันทึกพฤติกรรม
ของนักเรียน

แผนการสอนที่ 4 เรื่อง การช่วยเหลือตนเอง ปรับปรุง แก้ไขการใช้ภาษาในความ
คิดรวบยอด และเพิ่มเติมแบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน

แผนการสอนที่ 5 เรื่อง ความเสียสละ ปรับปรุง แก้ไข ความคิดรวบยอด
กิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ และเพิ่มเติมแบบบันทึก
พฤติกรรมของนักเรียนในสื่อการเรียนการสอน

แผนการสอนที่ 6 เรื่อง ความซื่อสัตย์ ปรับปรุง แก้ไข กิจกรรมในขั้นสรุปและ
ประยุกต์ใช้ และเพิ่มเติมแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียนในสื่อการเรียนการสอน

แผนการสอนที่ 7 เรื่อง ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ปรับปรุง แก้ไข จุดประสงค์
การเรียนรู้และเพิ่มเติมแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียนในสื่อการเรียนการสอน

1.5 นำแผนการสอนที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้ทดลองสอนกับนักเรียนชั้นประถม-
ศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งสวน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีที่ตั้งสภาพแวดล้อมของชุมชน ขนาดของโรงเรียนและพื้นฐาน
ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนใกล้เคียงกับโรงเรียนที่จะใช้ศึกษาทดลอง โดยผู้วิจัยเป็น
ผู้สอน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนและกำหนดเวลาที่
ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.6 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้แผนการสอนกับกลุ่มตัวอย่างมาปรับปรุง แก้ไข
ให้เหมาะสมอีกครั้งในด้านสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่น เกม การแสดงบทบาทสมมติ ขนาดของแผนภูมิ
เพลง ตัวอย่างภาพประกอบนิทาน เป็นต้น จนได้แผนการสอนที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้สอนจริงกับ
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเองทั้ง 7 แผนการสอน ในระหว่างวันที่ 15
กุมภาพันธ์ ถึง 24 มีนาคม 2543 รวมเวลาที่ใช้ในการทดลองทั้งสิ้น 7 สัปดาห์

2. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของ มิลินทร์ ลำภาเงิน (2534) ที่สร้างแบบทดสอบเพื่อวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม 7 ด้าน คือ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ การให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือตัวเอง การเสียสละ ความซื่อสัตย์ และความมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา จำนวน 49 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นตั้งแต่ .7284 ถึง .9613 โดยกำหนดสถานการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านต่าง ๆ 7 ด้าน ให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก การนำแบบทดสอบมาใช้มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 นำแบบทดสอบดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไข โดยได้รับคำแนะนำและตรวจแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ แก้ไข พร้อมทั้งเสนอแนะ

2.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีสาระของการปรับปรุงแก้ไขโดยสังเขป ดังนี้

2.3.1 ปรับปรุงแก้ไขการใช้ภาษาในคำชี้แจงของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมให้กระชับ ชัดเจน และเข้าใจได้ง่ายขึ้น

2.3.2 ปรับปรุงแก้ไขข้อความตัวเลือกในแบบทดสอบ ซึ่งเป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนตามสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสม ชัดเจน และเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียนในปัจจุบัน

2.4 นำแบบทดสอบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ปรับปรุงแก้ไขฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการวิจัย

3. แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาเนื้อหาจริยศึกษาที่ใช้ในการทดลองและวิธีการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรม

3.2 นำเนื้อหาจริยศึกษาที่จะใช้ในการทดลองไปปรึกษากับผู้บริหารโรงเรียนครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และครูผู้สอนวิชาจริยศึกษา โรงเรียนบ้านคลองแขงวิทยา อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ถึงพฤติกรรมที่ควรจะเป็นของผู้เรียนตามเนื้อหาและหัวข้อจริยธรรมดังกล่าว

3.3 นำพฤติกรรมที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และครูผู้สอนนั้นไปสร้างเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

3.4 นำแบบสังเกตที่สร้างไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษา-
วิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยมีสาระของการปรับปรุง
แก้ไขโดยสังเขป ดังนี้

3.4.1 ปรับปรุงแก้ไขเกณฑ์เงื่อนไข และข้อตกลงเบื้องต้นของแบบสังเกตพฤติกรรม
เชิงจริยธรรม เพื่อให้การสรุปผลข้อมูล การแปลผล และการอภิปรายผลจากแบบสังเกตพฤติกรรมเชิง
จริยธรรม เป็นไปอย่างชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น

3.4.2 ปรับปรุงแก้ไขรายการพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ที่เป็นรายการ
พฤติกรรมที่ทับซ้อนกัน และทำการสังเกตได้ยาก โดยแยกรายการพฤติกรรมออกมาให้สามารถทำการ
สังเกตได้อย่างชัดเจน โดยปรับปรุงแก้ไขจากเดิม รายการพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทั้งหมด 7 ด้าน
จำนวน 28 รายการพฤติกรรมเพิ่มเป็น 33 รายการพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

3.4.3 ปรับปรุงแก้ไขข้อความในรายการพฤติกรรมที่คลุมเครือเป็นนามธรรม สังเกต
ได้ยาก ให้เหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น

3.5 นำแบบสังเกตที่ปรับปรุงแก้ไขฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือจากสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนขอความร่วมมือไปยังผู้บังคับบัญชาของ
หน่วยงานที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยนำแผนการสอนวิชาจริยศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
สัมพันธที่แก้ไข ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปใช้สอนจริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนบ้านคลองแขงวิทยา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคลองลาน
จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 30 คน เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมก่อนและหลังเรียน โดยมี
ขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 การเตรียมตัวครู ผู้วิจัยศึกษาวิธีการเรียนการสอนที่นำไปใช้โดยละเอียด และ
ชี้แจงให้ครูประจำชั้น/วิชา ทราบเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการสอน วิธีการสอนและเครื่องมือใน
การวัดและประเมินผลโดยละเอียด

2.2 การเตรียมตัวนักเรียน ผู้วิจัยเข้าไปทำความคุ้นเคยกับนักเรียนล่วงหน้า ก่อนที่จะนำแผนการสอนไปใช้จริง เพื่อชี้แจงให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอน

2.3 ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

2.4 ทำการสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยผู้วิจัย ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ก่อนทำการสอนจริง 1 สัปดาห์

2.5 ดำเนินการสอน โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนตามแผนการสอนที่ 1 – 7 ตามลำดับ ในตารางที่กำหนดไว้

2.6 ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมหลังจากเรียนครบทุกแผนการสอนแล้วเป็นเวลา 1 สัปดาห์

2.7 ทำการสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน โดยผู้วิจัย ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาเป็นผู้สังเกต โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมหลังทำการสอนเสร็จสิ้นครบทุกแผนการสอนแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบสอบถามวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน และทดสอบค่าที (t-test) โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจากการกำหนดคะแนนในแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน และทดสอบค่าที (t-test) โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

เกณฑ์การกำหนดค่าคะแนนในแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยกำหนดไว้ ดังนี้

จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมตามรายการแต่ละข้อ

0 – 20% หรือ น้อยที่สุด กำหนดค่าคะแนนเป็น 1 คะแนน

21 – 40 % หรือ น้อย กำหนดค่าคะแนนเป็น 2 คะแนน

41 – 60 % หรือ ปานกลาง กำหนดค่าคะแนนเป็น 3 คะแนน

61 – 80 % หรือ มาก กำหนดค่าคะแนนเป็น 4 คะแนน

81 – 100% หรือ มากที่สุด กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 คะแนน

ในการแปลผลของข้อมูลคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.50	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	หมายถึง ระดับน้อย
2.51 – 3.50	หมายถึง ระดับปานกลาง
3.51 – 4.50	หมายถึง มาก
4.51 – 5.00	หมายถึง มากที่สุด

(Likert, 1932 อ้างใน บุญส่ง นิลแก้ว, 2530, หน้า 23)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่า ค่าเฉลี่ยของคะแนน

$\sum X$ แทนค่า ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทนค่า จำนวนนักเรียนทั้งหมด

(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2528, หน้า 59)

1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

X แทน ค่าคะแนนของนักเรียน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนนักเรียนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนนักเรียนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2528, หน้า 64)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการสอนวิชาจริยศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนสอนและหลังการสอน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) จากสูตร

$$t = \frac{\sum d}{\sqrt{\frac{N \sum d^2 - (\sum d)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ d คือ ผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการเรียนของแต่ละคน

N คือ จำนวนนักเรียน

(กนกทิพย์ พัฒนาพั้วพันธ์, 2536, หน้า 85)